

ВІДГУК
офіційного опонента
Попович Наталії Михайлівни
на дисертаційне дослідження
Тарківської-Нагиналюк Олени Дмитрівни
«Педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів
музики в процесі фахової підготовки»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами

В умовах сьогодення, що характеризуються ствердженням гуманістичних суспільних цінностей та поглибленням освітніх парадигмальних підходів особистісного спрямування, особливої уваги потребує науково-теоретичне, методичне й практичне вирішення проблеми фахової підготовки майбутніх учителів музики. З огляду на це, значно активізувалися наукові пошуки щодо дослідження окремих аспектів означеної проблеми, проте й дотепер бракує цілісного науково обґрунтованого погляду на її комплексне вирішення.

Значна кількість досліджень висвітлює питання про те, що розвиток метро-ритмічного чуття, як одного з компонентів багаторівневої системи музичних спеціальних і загальних здібностей є одним з першочергових завдань педагогічної науки та практики. Проте, більшість аспектів проблеми розвитку метро-ритмічного чуття майбутнього вчителя музики в ансамблі українських народних інструментів залишилися поза увагою дослідників: недостатньо розкрито його зміст і структуру, можливості діагностування, моделі розвитку, що засвідчує актуальність обраної Тарківською-Нагиналюк О.Д. теми дисертаційного дослідження.

Дисертацію виконано відповідно до теми наукових досліджень Київського національного університету культури і мистецтв «Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні» (номер державної реєстрації 0117U002887).

Аналіз результатів, що винесені на захист. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

У дисертаційній роботі чітко визначені об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, ретельно деталізовано застосування комплексу методів експериментально-пошукової роботи. Компоненти наукового апарату чітко корелюють між собою.

На наш погляд, основні положення дисертації та отримані результати дослідно-експериментальної роботи дозволяють констатувати, що мету дослідження досягнуто через успішну реалізацію окреслених дисертанткою завдань, а саме: проаналізовано стан розробленості проблеми у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі; уточнено сутність і змістове наповнення поняття «метро-ритмічне чуття» учителя музики; визначено критерії, показники та рівні розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики; обґрунтовано педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики; експериментально перевірено ефективність запропонованих педагогічних умов розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики.

Не викликає заперечення наукова новизна дослідження, у якій авторкою вперше зроблено системний аналіз розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в умовах колективного народно-інструментального виконавства, що уможливив представлення цього феномену як цілісного педагогічного явища; уточнено сутність поняття «розвиток метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики» як динамічного процесу, що відбувається у відкритій системі колективної творчості; визначено компонентну структуру та критерії розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки; обґрунтовано педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики; розроблено й експериментально перевірено методика розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки, вибудовану на творчій суб'єкт-суб'єктній взаємодії.

Науковий апарат роботи дає достатньо чіткі уявлення про обраний ракурс дослідження, його методологічні, теоретичні, методичні здобутки. Означені дослідницькі позиції логічно і послідовно представлені у трьох розділах дисертації, її висновках та додатках.

У першому розділі «Теоретичні основи розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки» - охарактеризовано основи дефініції поняття проблеми дослідження; проаналізовано психологічні основи процесу розвитку «метро-ритмічного чуття», наукові музично-теоретичні, музично-педагогічні системи, спрямовані на його розвиток; обґрунтовано структурні компоненти методично-педагогічної системи формування метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки.

На основі понятійно-термінологічного аналізу фахову підготовку майбутнього учителя музики визначено як процес розвитку власних здібностей, зокрема, метро-ритмічного чуття в ансамблевому колективі як передумову формування його професійної компетентності, розвиток і вдосконалення необхідних особистісних якостей.

У другому розділі «Організаційно-методичні засади розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики» визначено педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки (в ансамблі українських народних інструментів); проведено діагностування сформованості метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики; розроблено критерії, показники та рівні досліджуваного феномена.

Заслуговують на схвалення обґрунтовані у розділі педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття під час занять в ансамблевому колективі: активізація особистісної зорієнтованості на суб'єкт-суб'єктну взаємодію викладача зі студентами; спонукання до свідомого ставлення студентів щодо змісту та завдань роботи ансамблевого колективу; стимулювання використання новітніх форм і методів розвитку метро-ритмічного чуття; використання пропедевтичного методу в процесі творчої діяльності.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна перевірка процесу розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки» розкрито етапи впровадження методики розвитку метро-ритмічного чуття під час музикування майбутніх учителів музики в ансамблі українських народних інструментів. Не викликає заперечення організація і проведення експериментального етапу дослідження, у межах якого цікавим є й застосування авторських методичних рекомендацій «Форми та методи роботи у вокально-інструментальному ансамблі».

Підтримуємо дисертантку у визначенні важливості оперування студентами поняттями, якими вони послуговуватимуться під час виконання ансамблевих партій: ритм, ритмічний рисунок, ритмічний акцент, ритмопобудова; метр, метро-ритм, метричний акцент, метрична пульсація; темп, темпо-ритм, ритмо-агогіка; володіння знаннями в області оркестрових функцій: особливостей виконання в ансамблі мелодії, басу, фігурації, педалі чи контрапункту тощо.

Отримані дисертанткою в ході експериментального дослідження дані щодо розвитку метро-ритмічного чуття студентів закладів вищої освіти в ансамблі українських народних інструментів засвідчують якісні зміни у рівнях сформованості досліджуваного феномену у студентів експериментальних груп, що вказує на ефективність запропонованої авторкою методики.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій

За результатами дослідження опубліковано 11 одноосібних наукових праць: 5 у фахових наукових виданнях України; 1 стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні; 4 наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації; 1 праця, що додатково відображає наукові результати дисертації.

Результати дисертаційного дослідження пройшли належну наукову апробацію. Зміст опублікованих статей відображає результати дисертаційного

дослідження з достатньою повнотою. Автореферат рецензованої дисертації відповідає чинним вимогам до оформлення авторефератів кандидатських дисертацій. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної роботи й дає адекватне уявлення про загальну характеристику та структуру роботи, послідовність виконання дослідницьких завдань, отримані здобувачем висновки.

Стиль та мова викладених результатів дослідження

Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладення. Текст дисертації видається логічним та чітко структурованим, про що зокрема, свідчить узагальнення основних теоретичних положень у розроблених авторкою рисунках та таблицях.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Оцінюючи позитивно в цілому рецензовану дисертацію, підкреслюючи її науково-методичну, практичну значущість висловимо деякі зауваження та побажання.

1. Вважаємо, що оскільки мета дослідження передбачала розроблення, теоретичне обґрунтування й експериментальну перевірку педагогічних умов розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки – назва третього розділу дисертації мала б висвітлювати дослідно-експериментальну перевірку ефективності саме визначених педагогічних умов, а не процесу розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх фахівців, що призводить до певної суперечності зробленого висновку.

2. Зауважуємо, що представлення констатувального етапу дослідно-експериментальної роботи у третьому, а не у другому розділі дослідження, на наш погляд, значно удосконалило б роботу з точки зору її логічності.

3. Засвідчуючи прагнення дисертантки до застосування новітніх форм і методів, які стимулюють, як вказано у спроектованій авторській моделі, реалізацію розвитку метро-ритмічного чуття майбутнього вчителя музики в

процесі фахової підготовки, все ж таки наголошуємо на недостатності їхнього використання у процесі формувальної дослідно-експериментальної роботи. Адже більшою мірою дисертантка сконцентрувала свою дослідницьку увагу на таких традиційних формах і методах роботи як: читання нот з листа; засвоєння музичного матеріалу – розучування; концертне виконання; розвиток індивідуального музично-ритмічного чуття студента (чуття ритму, метру, темпу в ансамблевому колективі); аналіз та оцінка труднощів виконання метро-ритмічних побудов в ансамблі та вибір методів для їх подолання і т.ін.

4. Більш довершений характер робота могла б мати, якби авторка логічно поєднала завдання дослідження та завдання окреслені у моделі розвитку метро-ритмічного чуття майбутнього вчителя музики в процесі фахової підготовки.

5. Робота написана грамотною та науковою українською мовою, однак в оформленні матеріалів дослідження дисертантці, на жаль не вдалося уникнути окремих мовностилістичних погрішностей, неточностей у використанні розділових знаків. Інколи текст переобтяжений ускладненими конструкціями, які заважають належним чином сприймати викладену думку.

Разом з тим, варто відзначити, що висловлені зауваження та побажання не знижують теоретичну та практичну цінність дисертації О.Д. Тарківської-Нагиноюк та не впливають на їхню достатню високу оцінку.

Відповідність роботи встановленим вимогам до кандидатських дисертацій

Дисертація на тему «Педагогічні умови розвитку метро-ритмічного чуття майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки» є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що має яскраво виражену наукову новизну та практичне значення.

Опубліковані наукові праці відображають основні положення виконаного дослідження. Основні результати дослідження апробовано і схвалено на науково-практичних конференціях різного рівня.

Дисертація, подана на здобуття ступеня кандидата педагогічних наук за

спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є актуальним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019).

Усе вищевикладене, дає можливість зробити висновок про те, що авторка дисертаційної роботи Тарківська-Нагиналюк Олена Дмитрівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри музичного мистецтва
Мукачівського державного університету

Н.М.Попович

Підпис Н.М.Попович засвідчую:
учений секретар
Мукачівського державного університету

О.О.Королович